

Polska

Co warto wiedzieć o gospodarce

2015-07-13 14:32:32

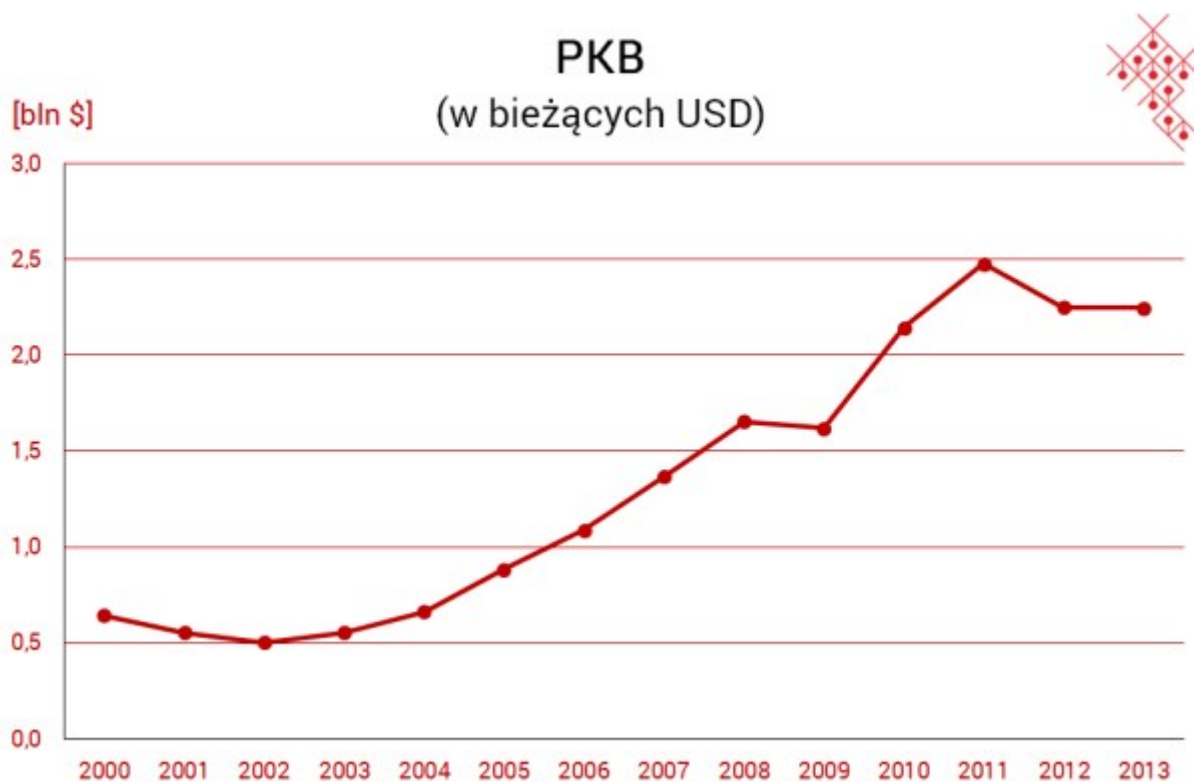

Mimo licznych finansowych i politycznych kryzysów, Brazylia jest najsilniejszym gospodarczo krajem Ameryki Południowej. Jej gospodarka opiera się na eksploatacji zasobów naturalnych, rolnictwie i szybko rozwijającym się przemyśle.

Kraj ten wytwarza blisko 45 proc. PKB Ameryki Łacińskiej. Podstawowym problemem jest jednak wysokie zadłużenie zagraniczne, sięgające 180 mld dol.

Światowy kryzys finansowy w 2008 r. wpłynął niekorzystnie na rozwój gospodarczy kraju, który zamknął 2009 rok ujemnym wzrostem PKB rzędu -0,3 proc. Jednak już rok później wzrost gospodarczy Brazylii kształtował się na poziomie 7,5-proc. W rezultacie Brazylia była jednym z państw, które najlepiej poradziły sobie z międzynarodowym kryzysem.

źródło: Bank Światowy (marzec 2015 r.)

Wynik osiągnięty podczas ostatniego roku drugiej kadencji prezydenta L. I. Luli da Silvy był najlepszym od 1985 r. W 2011, pierwszym roku sprawowania urzędu przez prezydent Dilmę Rousseff, w wyniku pogłębienia kryzysu międzynarodowego oraz restrykcyjnych działań podjętych przez rząd w celu zapobieżenia przegrzaniu gospodarki, tempo wzrostu PKB wyhamowało do 2,7 proc. rocznie.

Mimo osiągnięcia słabszego wzrostu niż w roku poprzednim, w 2011 r. Brazylia wytworzyła PKB rzędu 2,47 bln dol., wyprzedzając Wielką Brytanię i osiągając status szóstej gospodarki świata (według rankingu World Economic League Table CEBR). W kolejnym roku (2012) stopa wzrostu PKB w Brazylii wyniosła już jedynie 0,9 proc. rocznie.

Stosowane przez rząd działania (m.in. stopniowe obniżanie stopy bazowej Selic, ulgi podatkowe dla kilkunastu gałęzi przemysłu oraz ułatwienie dostępu i obniżenie cen kredytów konsumenckich) okazały się niewystarczające do pobudzenia wzrostu gospodarczego. Niski wzrost gospodarczy Brazylii w 2012 roku był zaskoczeniem nie tylko dla opinii międzynarodowej. Wywołał on także frustrację Brazylijczyków, którzy określili wynik PKB mianem „pibinho” (PIB: Produto Interno Bruto). Wielka Brytania ponownie wyprzedziła Brazylię, która powróciła na siódme miejsce w rankingu CEBR. Wartość PKB wyniosła 2,26 bln dol., a PKB per capita kształtował się na poziomie 11,3 tys. dol., co dało 106. miejsce na świecie.

W 2012 roku Brazylia miała najniższy wzrost gospodarczy w grupie gospodarek wschodzących BRICS (Chiny 7,8 proc., Indie 5 proc., Rosja 3,4 proc., RPA 2,5 proc.). W Ameryce Łacińskiej kraj ten był na przedostatnim miejscu pod względem wzrostu PKB, za Paragwajem (-1,2 proc.). Stopa inflacji Brazylii wyniosła 5,8 proc., sytuując kraj na szóstym miejscu wśród państw o najwyższym wskaźniku w Ameryce Łacińskiej według rankingu CEPAL.

Według szacunków Komisji Europejskiej średni wzrost PKB w 2013 roku w Ameryce Łacińskiej miał wynieść 3,5 proc., natomiast w Brazylii 3 proc. Najwyższy wzrost gospodarczy - według CEPAL - miały osiągnąć: Paragwaj (10 proc.), Panama (8 proc.), Peru i Haiti (po 6 proc.), Boliwia, Chile i Nikaragua (po 5 proc.), Kolumbia (4,5 proc.) i Urugwaj (3,8 proc.). Wyliczenia Banku Światowego wskazują jednak na to, że w 2013 roku brazylijska gospodarka zanotowała 2,5-proc. wzrost.

Prognozy makroekonomiczne odnośnie wzrostu PKB i stopy inflacji, początkowo bardzo optymistyczne, stawały się coraz ostrożniejsze. Pod koniec 2011 roku zarówno prezes Banku Centralnego, minister finansów jak większość analityków prognozowało, że w 2012 roku Brazylia osiągnie wzrost PKB rzędu 4,5 proc., stopę inflacji na poziomie 5 proc. i nadwyżkę budżetową na poziomie 3,1 proc. Już w połowie roku część ekonomistów zaczęła obniżać swoje prognozy, jednak ostateczne wyniki makroekonomiczne za 2012 rok (PKB 0,9 proc., inflacja 6,5 proc., nadwyżka budżetowa 2 proc.) były poniżej wszelkich przewidywań.

W październiku 2014 roku ekonomiści po raz kolejny obniżyli perspektywę wzrostu brazylijskiego PKB za 2014 r. Bank Centralny Brazylii w swoim raporcie poinformował, że analitycy przewidują tym razem wzrost brazylijskiego PKB o 0,27 proc. w 2014 roku. Warto podkreślić, że jeszcze tydzień wcześniej mówili oni o 0,28 proc. Na 2015 rok utrzymano prognozę w wysokości 1 proc.

W drugim kwartale 2014 roku PKB Brazylii spadł o 0,6 proc. w porównaniu z pierwszym kwartałem br. przede wszystkim z powodu spowolnienia konsumpcji rodzin i silnego spadku inwestycji. W przypadku inflacji prognoza na 2014 rok pozostaje na poziomie 6,45 proc., a na 2015 rok 6,30 proc.

Celem rządu brazylijskiego jest inflacja na poziomie 4,5 proc., z tolerancją dwóch punktów procentowych w górę lub w dół. Według oficjalnych danych, w 2012 roku inflacja, mierzona wskaźnikiem IPCA, wyniosła 5,84 proc., mieszcząc się zatem w ustalonych przez Bank Centralny widełkach celu inflacyjnego w przedziale 2,5-6,5 proc. W czerwcu 2013 roku indeks mierzący inflację IPCA wykazał wzrost rzędu 0,26 proc., a w ujęciu 12-miesięcznym wyniósł 6,70 proc. Wyliczenia te wskazują na to, że tym samym inflacja w Brazylii przekroczyła górną granicę celu Banku Centralnego i sięgnęła najwyższego poziomu od października 2011 roku, kiedy wyliczono ją na 6,97

proc. Jednak Bank Światowy podaje inflację w Brazylii za 2013 rok na niższym poziomie, wynoszącym 6,2 proc.

Od marca 2003 roku do marca 2013 roku skumulowany wzrost inflacji w Brazylii wyniósł 73 proc., a średnie roczne tempo wzrostu wyniosło 5,6 proc.

Inflacja w proc.

2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
5,91	5,84	6,5	5,91	4,31	5,9	4,46	3,14	5,69	7,6

Bezrobocie

Metodologia liczenia średniego bezrobocia w Brazylii uwzględnia tylko dane uzyskane z sześciu najważniejszych ośrodków miejskich w kraju (Sao Paulo, Rio de Janeiro, Belo Horizonte, Porto Alegre, Recife, Salvador).

źródło: Bank Światowy (marzec 2015 r.)

Od 2004 do 2012 roku oficjalny wskaźnik bezrobocia w Brazylii spadł z 12 proc. do 5,5 proc. Według danych Brazylijskiego Instytutu Geograficzno-Statystycznego (Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística, IBGE), obliczanych dla sześciu głównych aglomeracji miejskich: Recife, Salvadoru, Belo Horizonte, Rio de Janeiro, São Paulo i Porto Alegre, średnia roczna krajowa stopa bezrobocia w 2012 roku wyniosła 5,5 proc., w porównaniu z 6 proc. w 2011 roku i 6,7 proc. w 2010 roku. W grudniu 2012 roku spadła zaś do 4,6 proc. – najniższego zanotowanego poziomu od początku prowadzenia przez ten urząd statystyk.

W 2012 roku w Brazylii zarejestrowano 1,3 mln bezrobotnych, czyli o 6 proc. mniej niż rok wcześniej (1,4 mln). Niezależny instytut związkowy DIEESE podawał natomiast stopę bezrobocia w wysokości 10,5 proc. w 2012 roku dla siedmiu głównych aglomeracji miejskich: Salvadoru, São Paulo, Recife, Porto Alegre, Fortalezy, Belo Horizonte i Dystryktu Federalnego. Oficjalne dane IBGE wskazywały na poziom bezrobocia w maju 2013 roku rządu 5,8 proc., a wyliczenia DIEESE – na 11,2 proc.

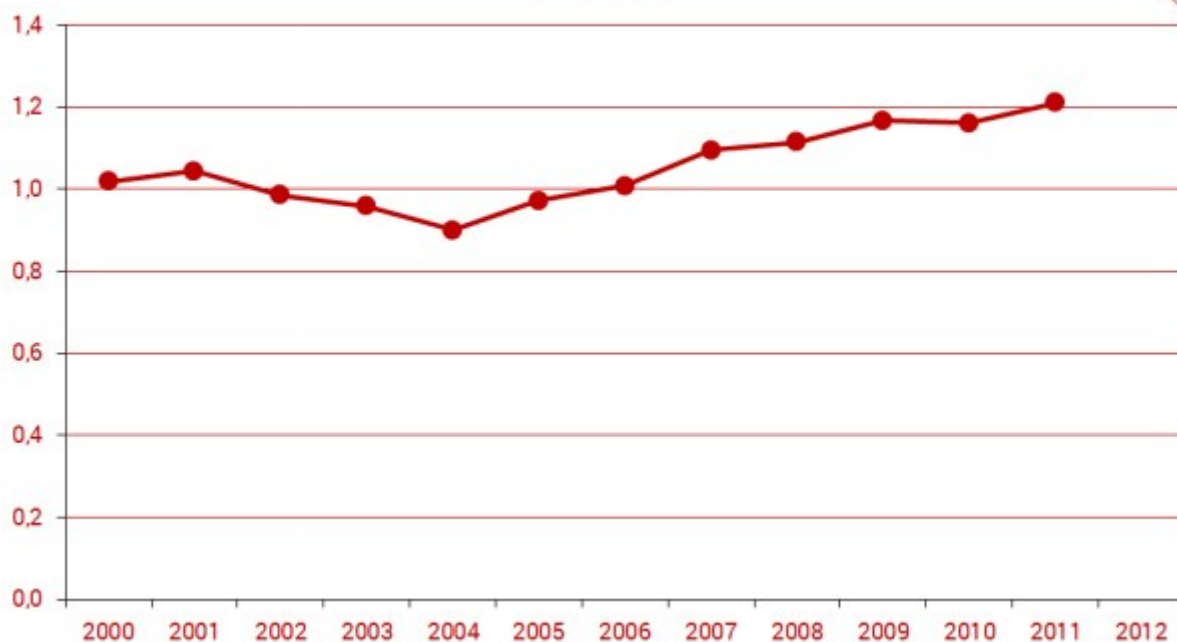
Produkcja przemysłowa

Wyliczenia Brazylijskiego Instytutu Geografii i Statystyki pokazują, że w okresie od czerwca do lipca 2014 r. brazylijska produkcja przemysłowa po raz pierwszy od czterech miesięcy odnotowała wzrost – o 0,7 proc. Taki sam poziom wzrostu wskaźnik ten osiągnął w okresie lipiec-sierpień, ale mimo tego sektor nadal się kurczy. Wobec sierpnia 2013 r. branża przemysłowa spadła bowiem o 5,4 proc. Poprawia się sytuacja jedynie w 14 z 24 działów tego sektora; większa produkcja dotyczy dóbr pośrednich, ale już środki produkcji, czyli m.in. maszyny, utrzymały się na niezmiennym poziomie. Gorzej sytuacja przedstawia się jeśli chodzi o dobra konsumpcyjne trwałe – tu spadek produkcji wyliczono na 3 proc.

IBGE ogólny wzrost produkcji przemysłowej przypisuje przede wszystkim sektorowi wydobywczemu, który poprawił swoje wyniki o 2,4 proc. Lepsze dane płyną też z gałęzi produkcji maszyn i wyposażenia, ropy oraz biopaliw, a także żywności. Spadła natomiast produkcja pojazdów silnikowych, środków czystości, leków, a także napojów, mydła i perfum.

Według badań Fundacji Getulio Vargas indeks zaufania w przemyśle (port. Índice de Confiança da Indústria, ICI) między sierpniem a wrześniem 2014 roku spadł o 2,8 proc. i znalazł się na najniższym poziomie od marca 2009 roku. Eksperci Fundacji podkreślili, że pod koniec trzeciego kwartału aktywność w przemyśle pozostała niska, za co odpowiedzialny był pesymizm środowiska dla biznesu.

Wydatki na prace badawczo-rozwojowe (% PKB)

źródło: Bank Światowy (marzec 2015 r.)

Bogactwa naturalne

Kraj ten posiada bogate złoża ropy naftowej, gazu ziemnego, rud żelaza (2. miejsce na świecie), węgla kamiennego, boksytów (4. miejsce), manganu (2. miejsce), cyny (3. miejsce), cyrkonu, rud niobu, fosforytów, cynku, ołowiu, niklu, chromu, siarki, miedzi, uranu, soli kamiennej.

Bogactwem Brazylii są również kamienie szlachetne i półszlachetne, takie jak: diamenty, topazy, ametysty, opale, szmaragdy (2. miejsce na świecie), akwamaryna oraz złoto.

Brazylia ma też ogromny potencjał hydroelektryczny, oceniany na 150 tys. MW.

Sport i gospodarka

Wielkie imprezy sportowe nie pozostają bez wpływu na brazylijską gospodarkę. Firma E&Y i Fundacja Getulio Vargas oszacowały wpływ Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w 2014 na gospodarkę Brazylii na 71 mld dol. Instytut Badań Administracji Uniwersytetu São Paulo obliczył natomiast, że Igrzyska Olimpijskie przyniosą gospodarce Brazylii 51 mld dol.

Oszacowano, że udział sportu w PKB Brazylii wzrośnie z aktualnych 1,6 proc. do 2 proc. w 2016 r. Przełoży się to

również na wzrost turystów. Ministerstwo Turystyki oczekuje zwiększenia liczby zagranicznych gości w Brazylii z 5,8 mln w 2012 r. do 7,9 mln w 2016 r., co oznaczałoby 8-proc. wzrost rok do roku.

Turyści, którzy co roku zostawiają w tym kraju 6,7 mld dol., wydadzą dużo więcej, bo 10,3 mld dol. w 2016 r. Gdyby te wyliczenia się potwierdziły, oznaczałoby to wzrost o 12 proc. w skali roku. Według prezes Spółki Olimpijskiej z Rio de Janeiro Marii Silvii Bastos, do końca 2016 r. w samej branży hotelarskiej w mieście powstanie 10 tysięcy nowych miejsc pracy.

Wpływ Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w 2014 r. na gospodarkę Brazylii:

Razem 71 mld dolarów (2,9 proc. brazylijskiego PKB) w dol.	
Wydatki	15 mld
- inwestycje	11 mld
- wydatki operacyjne	1 mld
- wydatki na turystykę	3 mld
Przychody	32 mld
Dochody podatkowe	9 mld

Źródło: Ernst & Young i FGV Projects, 2010

Wpływ gospodarczy Igrzysk Olimpijskich w 2016 roku w Brazylii:

gospodarka zyska	51 mld dol. (2 proc. PKB)
Dodatkowe przychody podatkowe do 2027 roku, w dol.	
Podatki municypalne	270 mln
Podatki stanowe	583 mln

Podatki federalne	4,8 mld
-------------------	---------

Źródło: (FIA/USP)

Brazylia w rankingach

Mimo nienajlepszej sytuacji, kraj ten poprawił swoją pozycję w rankingu Banku Światowego z listopada 2014 roku, dotyczącym warunków do prowadzenia biznesu. W raporcie "Doing Business", na 183 kraje, Brazylia zajęła 120. miejsce, poprawiając swoją pozycję o 10 oczek. Wciąż wyprzedzają ją jednak takie kraje jak: Ekwador (115.), Chile (41.) czy Meksyk (39.), jednak jest przed Argentyną (124.) oraz Indiami (142.).

Biurokracja, skomplikowane przepisy, brak odpowiedniej infrastruktury i zaplecza logistycznego wpływają negatywnie na rozwój kraju - ograniczają napływ inwestycji, zwyżają koszty produkcji i obniżają konkurencyjność produktów.

Z raportu wynika, że średni czas oczekiwania na otwarcie oddziału firmy zagranicznej, jej rejestracja i uzyskanie zgody na działalność gospodarczą trwa w Brazylii 119 dni. Okres ten jest zatem 10-krotnie dłuższy niż średnia w państwach OECD i najdłuższy w krajach BRICS. Tylko w Wenezueli, Gwinei Równikowej, Republice Kongo i Surinamie trwa to dłużej. Średni koszt założenia firmy w Brazylii to blisko 1000 euro. Proces ten odbywa się w trzech instancjach - federalnej, stanowej i miejskiej.

Przedsiębiorca, który chce tu założyć firmę, musi wykonać w sumie 13 czynności prawnych. Osoba, która stara się natomiast o zgodę na zabudowę, musi zdobyć 17 różnych pozwoleń.

Na światowej arenie

Od 2012 roku kraj ten jest coraz bardziej widoczny na arenie międzynarodowej. W czerwcu 2012 roku Brazylia była gospodarzem największej jak dotąd zorganizowanej przez ONZ konferencji - Konferencji ds. Zrównoważonego Rozwoju Rio+20. W zorganizowanym w Rio de Janeiro spotkaniu wzięło udział 57 głów państw i 45 tysięcy uczestników z całego świata.

Miliony cudzoziemców przyciągają też duże imprezy sportowe, takie jak Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej w 2014 roku. W 2013 roku w Rio de Janeiro odbywały się natomiast Światowe Dni Młodzieży z udziałem papieża. W niedalekiej przyszłości kraj ten czekają kolejne duże wydarzenia, nie tylko sportowe. W 2016 roku Brazylijczycy zorganizują Letnie Igrzyska Olimpijskie, a także Międzynarodowy Kongres Górnictwa, którego zarząd rezyduje w Katowicach.

Zdaniem prezesa Związku Ekonomistów w Brazylii prof. Universidade de São Paulo Manuela E. Garcii, polityka gospodarcza stosowana przez rząd od 2009 roku jest błędna i opiera się wyłącznie na zadłużaniu rodzin brazylijskich. Brazylijczycy zwiększyli poziom konsumpcji zaciągając kredyty, lecz nie są w stanie pokryć swoich zobowiązań finansowych. Według Banku Centralnego długi Brazylijczyków sięgają 25 proc. PKB, a zadłużonych jest 60 proc. rodzin. Poziom niewyplacalności społeczeństwa sięga 7,5 proc.

Relacje gospodarcze z UE

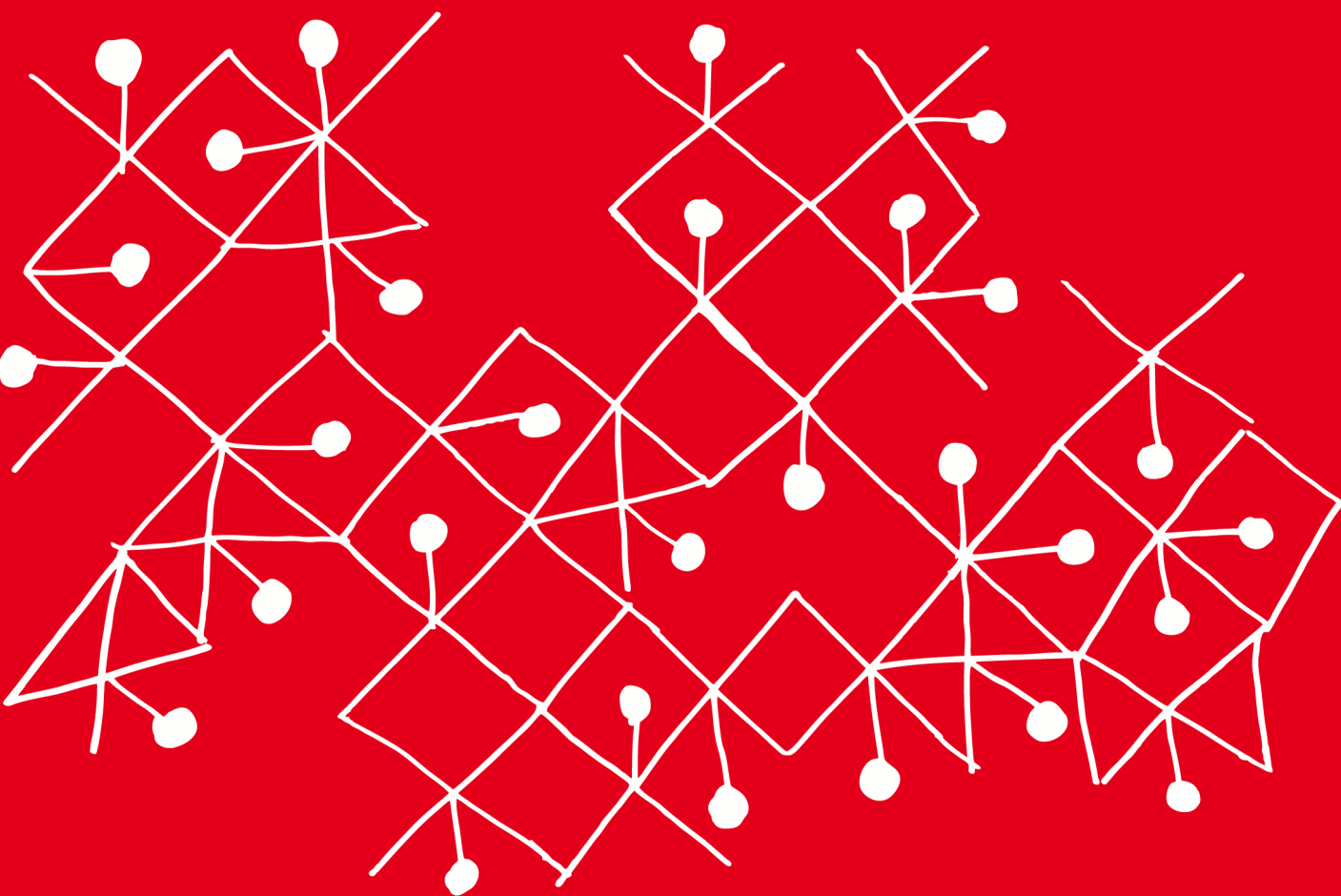
W lipcu 2007 r. została podpisana Wspólna Deklaracja o partnerstwie strategicznym UE – Brazylia. Dla Brazylii najważniejszym punktem Deklaracji było postanowienie o współpracy w zakresie nowych technologii produkcji biopaliw. W 2011 r. podczas V Szczytu UE-Brazylia w Brukseli podpisano plan wspólnych działań (Joint Action Plan) na lata 2012–2014, listy intencyjne w sferze współpracy turystycznej, lotniczej i naukowej oraz program współpracy kulturalnej na lata 2011–2014. Kolejny, VI Szczyt UE-Brazylia miał miejsce w 2013 r. w Brasílii. Z powodu braku konsensusu nie doszło wówczas do podpisania oczekiwanej umowy dotyczącej „otwartego nieba”. Podpisano natomiast umowę o współpracy między brazylijskim Ministerstwem Nauki i Technologii a europejskim Joint Research Center, a także memorandum o porozumieniu między Ministerstwem Rolnictwa Brazylii a UE, dotyczące powołania grupy roboczej w celu wymiany informacji o hodowli zwierząt.

W stosunkach gospodarczych z Brazylią UE kładzie coraz większy nacisk na problemy ochrony środowiska i zmian klimatycznych zwłaszcza problem niszczenia lasów Amazonii. Z ogólnej sumy 61 mln euro przeznaczonych na pomoc rozwojową dla Brazylii w latach 2007–2013, 18 mln euro miało być przeznaczone na ochronę środowiska.

Gospodarcze umowy dwustronne

Stosunki gospodarcze między Polską a Brazylią regulują umowy:

- Porozumienie między rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Federacyjnej Republiki Brazylii w sprawie transportu morskiego z dnia 26 listopada 1976 r.
- Umowa handlowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacyjnej Republiki Brazylii z 10 maja 1993 r. (zastąpiła Umowę handlową i płaćniczą polsko-brazylijską podpisaną w Rio de Janeiro 19 marca 1960 r.
- Umowa rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacyjnej Republiki Brazylii o współpracy naukowo-technicznej z dnia 5 września 1996 r.
- Umowa rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacyjnej Republiki Brazylii o ruchu bezwizowym podpisana 14 lipca 1999 r.
- Umowa rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacyjnej Republiki Brazylii o usługach lotniczych podpisana 13 marca 2000 r.
- Umowa między PAIIZ i brazylijską Agencją Promocji Eksportu i Inwestycji APEX o współpracy we wzajemnej promocji gospodarczej ze stycznia 2008 r.
- Deklaracja Ministerstwa Rozwoju, Przemysłu i Handlu Zagranicznego Brazylii i Ministerstwa Gospodarki RP o wzajemnej współpracy z sierpnia 2009 r. Dokument przewiduje odbywanie cyklicznych spotkań grupy roboczej.

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO
ROZWOJU**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego